

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

CAPVT X.

Synopsis.

I. An publicatio Bullæ in cœna Domini tolerantiam interrumpat, & privilegia revocet. In iis que jure regio agunt, non perstringuntur Reges; in ceteris, est tantum comminatio & protestatio. Deinde Bulla illa non est recepta in Gallia. Reges Gallia, ex privilegio, non comprehenduntur excommunicatione generali.

II. Antiqua consuetudo privilegij vim sortitur. Privilegium autem ob merita concessum, revocari non potest. Unde consuetudines privilegiorum regni Francorum non censentur revocata per Bullam, ex Navarro.

III. Eximia quedam jura sunt penes Reges nostros in rebus ecclesiasticis, qua alij Reges non obtinent. Quia eos vincunt beneficiis in Romanam Ecclesiam, Beneficia Ecclesia Romana collata, non in laicis, sed in provinciis, & supremo imperio.

IV. Harum donationum origo discutitur. Exarchi in Italia, & sub iis Duces post irruptionem Longobardorum. Hi Ravenna infesti, eâ captâ, & Eutychio Exarcho e sinibus Italia pulso, Aistulphus Romanam obsidet. Pippinus obsidionem solvit, & Exarchatum ab Aistulpho repetit.

V. Hunc dono dedit Ecclesia Romana, nec deulit frequentibus Græcorum Imp. petitionibus; ea præcipue ratione, quod aliter Romana Ecclesia tuta esse non posset, sub dominatu hereticorum. Quid comprehenditur illa donatione. Desiderio victo, Carolus M. munificentiam patris auxit, additis aliquot provinciis.

VI. Ludovicus Pius & Carolus Calvus suis beneficiis cumularunt avorum patrûmque dona.

I. NON dissimulanda hoc loco mihi videtur gravissima difficultas, quæ sæpissime à quamplurimis rerum nostrarum minùs æquis æstimatoribus moveri solet; ab hac tolerantia consuetudinum nostrarum recedere Pontifices, idque publicè quotannis testari solenni promulgatione Bullæ illius famosæ, quæ fit die cœnæ Domini, unde illi nomen. Anathemati enim addicuntur quicunque rerum ecclesiasticarum jurisdictionem ad se trahunt, etiam prætextu gratiarum illis concessarum. Sed viri gravissimi causam nostram egerunt, ita ut longa oratione non sit opus. Id unum tantum præfabor, antequam illorum verba referam, Reges nostros vel ex mero jure regio quamplurima ad suam suorumque magistratum cognitionem traxisse, vel ex longissima consuetudine, & Romanæ sedis tolerantia, id juris sibi quærivisse. Primò casu, cum jure suo utantur, à Bullæ icibus tuti sunt. Secundo verò casu, etsi daremus formula illa generali comprehendere Reges nostros, cum scripto damnati, facto ipso & continuato tolerantia effectû absoluti sint,

rectè sequitur ad summum, minas tantum excommunicationis injectas, & potius contestationem publicè adhibitam, ad repetenda quandoque jura sua, à quibus fortasse præscriptione cadere posset Ecclesia Romana, quàm ut Reges nostri anathemate feriantur. Prætermitto regulam illam generalem, (de qua differuimus libro II. cap. xv 1.) legibus ecclesiasticis provincias non obstringi, in quibus promulgata & usu recepta non fuerint; ut accidit huic Bullæ, cui exceptio illa apud Gallos objici solet. Quamvis enim ea sola respondendi ratio sufficeret, alio tamen à minis illis sunt tuti Reges nostri, quibus Romani Pontifices indulserunt, ut nullis censuris teneantur à sede apostolica inflictis, quacunq; verborum formula concepta sint, nisi disertis verbis cautum sit, Reges Francorum iis quoque comprehendendi. Qua de re copiosè alibi.

II. Præter eas rationes, aliud quoque & egregium superest nobis remedium, quo omnem hujus Bullæ metum à capite regio, & eorum qui vice sacra judicant, arceamus. Nempe consuetudinis antiquissimæ usum vim privilegij sortiri superius probavimus, etsi nullæ proferri possent privilegiorum tabulæ. Porrò etsi disceptetur inter Iuriconsultos an privilegium semel à Principe indultum rescindi possit sine causa; nullus tamen dubitat quin privilegia quæ propter merita conceduntur, in contractus naturam transeant, ideòque revocari nullo modo possint. Tot autem tantæque sunt in Romanam sedem Regum nostrorum merita, ut privilegia consuetudine firmata, per Bullam in cœna Domini Regibus nostris non adimi profiteantur Bellarminus & Suares, quos laudavi capite superiori. Quibus addo Navarrum, ut in ore trium hoc verbum stare possit: *Hac declaratio, inquit, tollit privilegia data etiam Regibus. Per quod dubitari posset de iudicibus Galliarum, qui judicant Clericos pro portu sive delatione armorum, & aliis casibus, quos vocant privilegiatos. Equidem arbitrator difficile ab iis abstenturos, sive quod præsupponant privilegia illa esse remuneratoria obsequiorum à se magnis impensis sanguinis & fortunarum præstitorum; sive quod sint immemorialia, & super criminibus levibus concessa, sive alia. Que an audiri debeant, iudicio sanctissimi D. N. relinquo.* Periclitari non potest Regum nostrorum causa, quam Navarrus Summorum Pontificum iudicio relinquit; cum præjudicio suo Clemens V. ostenderit quid successores sui amplecti deberent, quando de Franciæ Regum negotiis agitur. Nempe proniores esse debent erga res

Peregrinus de jure fisci lib. 1. tit. 3.

Vide secundam præfationem Marti c. 8.

Navarrus c. 17. Einchindij n. 70.

C. Meruit, De
privileg. in extrar.

nostras, ob magna Gallorum in sedem apostolicam merita, quàm in ceteros Reges. Apud Clementem enim, *Meruit*, ut ille loquitur, & *Philippi Regis integritas*, & *progenitorum suorum præclara merita meruerunt*, *meruit etiam regnicolarum puritas ac devotionis sinceritas*, ut tam Regem quàm regnum speciali favore prosequeretur.

III. Sanè dubitandum non est quin eximia quædam jura in rebus ecclesiasticis nostri Reges obtineant, quæ ceteris Principibus hodie non competunt. Quod nulli mirum videri debet qui privilegiorum multitudinem ex officiorum magnitudine metietur. Conturbaret profectò Ecclesia Romana, nec suppetere illi facultates quibus cum Gallorum Regibus decideret, nisi liberalitatis & perfectæ donationis titulo immensam beneficiorum suorum molem in eam contulissent. Si ergo liberalitate Summi Pontifices rependere volunt quod ex mera donantium liberalitate consecuti sunt, non est cur ceteri Principes nobis invident benigniorem erga Reges nostros Romanæ sedis remissionem. Certent nobiscum liberalitate, tunc integrum illis erit de privilegiis quoque nobiscum certare. Porrò tanta sunt tamque illustria Regum nostrorum non solum erga Pontifices, sed etiam erga sedem apostolicam beneficia, ut si taceam, prævaricari, si ea recenseam, importunus in narratione rei notissimæ esse videar, præfertim cum in eo argumento accuratissimè versatus sit summa eruditione & pietate insignis vir Ioannes Morinus, qui magnitudinem secularis imperij quo potitur Ecclesia Romana à Regum Francorum munificentia profectam ostendit, fines provinciarum collatarum investigat, commentitiam Constantini Donationem evertit, temporum illorum historiam solertissimè discutit. Quare non dubitat Regum nostrorum in Romanam sedem beneficia cum beneficiis à Constantino Ecclesiæ collatis conferre. Constantinus enim ab infidelium tyrannide Ecclesiam Christianam liberavit: Reges Francorum ab Ecclesia Romana servitute, qua ab Imperatoribus premebatur, armis suis depulerunt. Constantinus Christianos libertati restituit: Reges Francorum durum Græcorum & Longobardorum jugum perfregerunt, quo cervicibus Summorum Pontificum deprimebantur. Constantinus infamia damnatum quondam Christianum nomen, splendore adjecto commendatum reddidit, Romanamque Ecclesiam aliquot latifundiis & redditibus auxit: Reges Francorum primi, solique, merum mixtumque, imò & summum imperium in

V. C. Ioannes Morinus Presbyter Oratorij Iesu in studio De La Grandiere & Senecæ tempore donavit à Collegio Romano parisi Regis de France.

aliquot provincias eidem Ecclesiæ contulerunt, eique tranquillitatem procurarunt, contra infestas Græcorum hæresi infectorum quotidianas minas, & adversus impetum Longobardorum. Horum beneficiorum conscius Paulus Papa scripsit Pippino Regi ejusque filiis: *Etsi omnes capitis nostri capelli lingua effecti fuerint, non valebunt ob tanta vestra beneficia dignas referre gratiarum actiones.*

IV. Ut autem quod dicturi sumus hoc capite, facilius intelligatur, observandum est, evocatos à Narsete Longobardos, in Italiam à Gothis ereptam & Imperio restitutam irrupisse, Alboino duce, adeo felicibus auspiciis, ut regnum in Transpadanis regionibus, regiamque Ticini constituerent. Fama gentis concussus Imperator Iustinus II. Longinum Exarchi titulo ornatum mittit anno DLXIX. qui hostium impetum exciperet, & Italiæ statum ordinaret. Ille præsidia in præcipuis civitatibus constituit, sub Præfectorum imperio, qui relicta veteri Correctorum, Comitum, Præsidum, & si qua alia esset, appellatione, Duces militari nomine dicerentur, & ab Exarcho penderent qui Ravennæ sedem suam collocaverat. Hinc Roma, Neapolis, Beneventum, Spoletum, Duces suos acceperunt. Anno DCCXXV. Luitprandus Rex Longobardorum attritam superioribus bellis Exarchorum potentiam, & diffidis intestinis laborantem, evertere studuit, Ravennam capit, & diripit. Fugatum Paulum Exarchum, Venetorum copiam in urbem atque ditionem reposuerunt. Sed Aistulfus Rex benigniore fato usus anno DCCIII. Ravennam iterum obsessam ad deditionem compulit, Eutyrium Exarchorum ultimum, à ceteris urbibus destitutum, in Græciam abire coëgit. Ravennâ captâ, Romam sibi obnoxiam putavit, eodem jure quo Exarchis paruerat. Stephano Papa conditionem tributi rejiciente, Urbem invadit. Sed Pippini Regis Francorum auxiliis, bina expeditione in Italiam illatis, Aistulfus ad modestiam redigitur; restitutus non solum Romanæ Ecclesiæ patrimoniis quæ nefariè invaserat, sed etiam Exarchatu Ravennæ, & adjunctis provinciis quas subegerat jure belli.

V. Has provincias Romanæ Ecclesiæ Pippinus donavit, etsi à Legato Imperatoris Constantinopolitani rogaretur impensissimè ut eas Imperio restitueret. Sed generosus Princeps pietatem suam lædi passus non est, neque à liberandæ Ecclesiæ Romanæ proposito dimoveri; quam Græci, hæresibus infames, æquè premebant, ac Longobardorum

Anastasio in vita
Stephani III. de
Legato Daprocace
a quo ista spoli-
a restituta impo-
nitur moneta, ut
restitutionem tur-
ket, vel ceteras
ejusdem Exarcha-
tus civitates de ca-
stra imperialis tra-
hantur adami.
Talia de Pippino
Atterunt etiam
de ista moneta
quod per illius
bonitas servarem
sibi tantum se-
quid dicit, ut si
pro amore de Pe-
tri et vobis deli-
ctum, a se non
de his, quod nul-
la non obsequi
cupit, sed vobis
lance quod se-
nel Deo vero
sicut, asserit.

Longobardorum avaritia, & ambitio. Quare postquam Legato denuntiasset se bellum adeo arduum non suscepisse nisi in B. Petri honorem, donationem scriptam Exarchatus Romam transmisit anno septingentesimo sexagesimo octavo. Contenderunt per aliquot annos à Pippino Constantinopoli- tani missis Legatis ut res donatas Imperio restitueret, sed immotus permansit, eam præcipue ob causam, quòd fide Christiana à Græcis violata, tuta sub illorum principatu esse non posset Ecclesia Romana, quemadmodum illi per epistolas suas identidem suggerebant Stephanus III. & Paulus Pontifices. Donatio verò Pippini ita pœnitenda non erat, quin tres provincias, Picenum, Flaminiam, & Æmiliam, & in iis viginti præcipuas civitates complecteretur, enumeratas ab Anastasio & à Stephano; in quibus Ravenna, Ancona, Bononia, & Ferraria eminebant. Desiderij Longobardorum Regis ultimi audacià iterum mota sunt arma in Adrianum Pontificem; Ferrara, Faventia, Comaclum occupata; jamque Desiderius Urbij infestus minatur. Pontifex, in illa rerum calamitate, patriæ donationis evi- ditionem à Carolo Magno Francorum Rege petit; atque ita Desiderij impietas, Gallorum arma in se provocavit: qui regni fortunam Ticini secum obsessam, deditione tandem in Carolum transtulit anno septingentesimo septuagesimo tertio. Novo regno auctus Carolus, non solum primam Pippini beneficentiam confirmavit, sed immensis quoque largitionibus eam variis temporibus amplificavit; ut testantur Anastasius & Adriani epistolæ. Tusciam solidam cum insula Corsica, Capuanam provinciam sive Campaniam, Beneventanum & Spoletanum Ducatus, & provincias Venetiarum & Istriæ, antiquis donationibus adjunctis: quæ hodie in varias dynastias discripta, à Romana Ecclesia per temporum injuriam ferè omnia abjudicata sunt. Tuscia à Ducibus Florentinis majori ex parte occupatur, Corsica à Ianuensibus; Venetiarum & Istriæ provincias Respublica Venetorum & Austriaca domus partitæ sunt. Neapolim, Campaniam, Aprutios, & Apuliam retinet quidem Hispanus, sed feudi jure, in quo Gallicanæ liberalitatis vestigia supersunt. Existimabit fortè aliquis munificentia illius omne decus in Pippinum & Carolum ita redundasse, ut in hodiernos Reges nihil præter honestam recordationem derivari possit; ideòque ut obstrictam quidem Romanam sedem summis Caroli Magni beneficiis nullus diffiteri possit, ita propagatum in hanc usque ætatem obligationis hujus

vinculum non sine pudendæ adulationis sus- pitione dici posse videatur. Sed cum dona- tiones modum, conditionem, & legem acci- piant quas donator dicere voluerit tem- pore contractus; videndum est an id fuerit Pippini & Caroli consilium, ut in futurum quoque regno suo prospicerent. Sanè inve- niemus, ut perpetuum erat beneficium, ne- que iis quæ usu consumuntur rebus mobili- bus, aut quæ functionem accipiunt in suo genere, sed rebus soli, & immobili provin- ciarum possessione constabat, ita quoque Pippinum & Carolum aternam expectasse, in gratiam regni Francorum, naturalem ad aternam obligationem. Eam verò legem à Pippino dictam, ut res donatæ pignus quod- dam essent aternum mutua inter Roma- nam sedem regnumque Francorum benevo- lentia, docet Paulus Papa in epistola ad Pippinum. Laudata enim ejus Principis constantia, quòd Græcorum munera res- puiisset, & donorum suorum perennitatem Ecclesiæ Romanæ spondidisset, subjungit:

De nostra itaque puritate & dilectione, quam erga vos & cunctum à Deo protectum regnum Francorum habere dinoscimur, credimus jam vos plenè esse satisfactos. Pro quo, & ampliori certificatione, Deum cæli testem proferentes, in ea nos caritatis dilectione, quam cum sancte recordationis domno & germano nostro beatissimo Stephano Papa, & per eum cum omnibus Pontificibus, vos, vestraque suboles, & cuncta vestra proles, atque universum regnum Francorum, usque in finem seculi conservare spondidistis, & nos etiam atque nostros successores Pontifices constemur esse permansturos, pro exaltatione sanctæ Dei Ecclesiæ, & fidei orthodoxæ defensione. Caroli quoque consilium luculentè explicat Anastasius, si rectè ejus verba capio, cum donationis suæ instrumentum corpori B. Petri manibus suis imposuisse dicit, *pro firmissima cautela, & aterna nominis sui & regni Francorum memoria.*

VI. Ludovicus Pius Imperator benefi- cia patris & avi Sardinia & Sicilia dona- tione cumulavit: cui dono hanc legem ad- didit, ut electi Pontifices post consecratio- nem suam Legatos suos ad Reges Franco- rum mittant, qui inter eos amicitiam, cari- tatem, & pacem socient, ut ille loquitur. Reliquam Apuliæ partem & Calabriam à Sarracenis & Græcis Ludovici II. armis ereptam Carolus Calvus Romanæ Ecclesiæ concessit, ut testantur Annales Fuldenses, unà cum mero jure supremi dominij, sine confortio Imperatorum retinendo. *Ab illo autem die,* inquit Eutropius Longobardus, *honorificas consuetudines regia dignitatis nemo Regum, nemo Imperatorum adquisivit.*

Paulus Papa ep. 26. in Cod. Carolino.

Anastaf. in vita Hadr. 14.

Leo Hoff. c. 18 lib. 1. Chron. Calim. Gratianus d. 63.

Annales Fulden. scilicet anno 876.

Eutropius Longobardus cilius à Gualdo.